

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ
ТЕХНОЛОГІЙ

ПЕРСПЕКТИВИ МАЙБУТНЬОГО
ТА РЕАЛІЇ СЬОГОДЕННЯ В ТЕХНОЛОГІЯХ
ВОДОПІДГОТОВКИ

Матеріали міжнародної науково-практичної конференції

18 - 19 листопада 2015 р.

Київ НУХТ 2015

Управління якістю питної води: актуальні питання та пошук відповідей

Тетяна Стрікаленко

Одеська національна академія харчових технологій

Забезпечення населення водою, придатною для пиття, є чи не найважливішим чинником збереження здоров'я та профілактики захворювань інфекційного та неінфекційного походження. Долучення до цієї справи виробників фасованих питних вод започатковано в Україні ще 31 березня 1992 року, коли МОЗ України були погоджені перші ТУ на таку воду. Проте до цього часу, за понад 23 роки, не створено гігієнічно вмотивоване правове підґрунтя для виробництва такої води. На жаль, схожою є і ситуація з виробництвом та контролем показників якості води, що надходить системою централізованого водопостачання. Метою роботи були визначення деяких причин сучасного стану забезпечення населення країни питною водою та пошук відповідей на ряд питань, а саме:

1. На всіх континентах світу в основу регламентації показників якості води, що надходить до помешкань системами централізованого та децентралізованого водопостачання, покладено рекомендації останньої редакції Керівного документу ВООЗ з питань контролю якості води (на сьогодні – 4-е вид, 2011 р.), в яких понад 90 % складають забруднюючі речовини антропогенного походження. Саме такі сполуки, а не природні макроелементи води, навіть з підземних джерел водопостачання, становлять найбільшу небезпеку для здоров'я людини. Чому цей підхід не враховано при створенні національного регламенту води, що призначена для використання людиною – ДСанПіН 2.2.4-171-10 ? Невже тому, що здоров'я українців має принципові відмінності та здатність миттєвої та ефективної адаптації до забруднювачів води?

2. Пріоритетною для фахівців ВООЗ та розвинутих країн світу є розробка методик визначення забруднюючих воду антропогенних речовин - саме з огляду на необхідність вивчення їх впливу на людину та довкілля, розробки заходів з попередження потрапляння таких речовин в організм. Переважна більшість (58.7 %) стандартних методик для визначення показників якості води, регламентованих вітчизняним ДСанПіН, напрацьована ще в СРСР та має, не рідко, понад 40-річний вік. Чому питання забезпечення лабораторій сучасними методиками аналізу води та обладнанням, придатним для їх визначення, не є пріоритетними в нашій країні? А переклади деяких стандартів ІСО для стічних вод рекомендовані для використання при аналізі питних вод?

3. Україна не була першою країною в світі, де започаткували використання фасованих/бутильованих питних вод (БПВ) для оптимізації водозабезпечення населення. А тому врахування досвіду державного та недержавного (Комісії Codex Alimentarius, IBWA, WE, NSF, FAO т. і.) гігієнічного регулювання виробництва БПВ здавалося виваженим та

перспективним шляхом, проте відсутнє до цього часу. Тоді як спроби Асоціації виробників мінеральних та питних вод України запровадити систему «належної гігієнічної практики», що використовується виробниками БПВ у світі, для підприємств, що виробляють БПВ в нашій країні, зустрічають спротив відомчих інститутів. Чому?

4. Рекомендації ВООЗ щодо напрацювання та впровадження планів забезпечення якості та безпечності води, що є модифікацією системи ХАССП для підприємств водопостачання, вже понад 10 років залишаються в нашій країні «на папері». Декілька семінарів, проведених з ініціативи недержавних громадських організацій за участю МОЗ та іноземних фахівців, є малопотужним заходом саме тому, що ЛПР в Україні дотримуються думки про відсутність в нашій країні потреби у таких планах. Чому? Адже розробка та впровадження такого плану для кожного підприємства водопостачання має бути результатом міжвідомчої взаємодії та координації зусиль державних та місцевих органів влади, підприємств та населення, що задіяні у виробництві та використанні води. Переважає відомча власність на ресурси та інформацію? Чи конфлікт державних та приватних інтересів?

Важливими причинами незадовільного управління водопостачанням населення та виконання ДСанПіН 2.2.4-171-10 «Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною» можна вважати, на нашу думку, відсутність систематичного – як це робить ВООЗ, а не огляд напрацювань СЕС - аналізу змін якості водозабезпечення населення за результатами досліджень усіх задіяних у водопостачанні відомств та надмірну централізацію державного управління, яке є, разом з тим, економічно малоспроможним (про що свідчить «виконання» програми «Питна вода України»).

Фахові асоціації, які в розвинутих країнах світу досить ефективно приймають участь в управлінні водозабезпеченням населення, в нашій країні ще не стали потужним джерелом (1) лобіювання питань, актуальних для виробників питної води, та впливу на органи державного управління, (2) ефективної роботи з самоорганізації та підвищення кваліфікації фахівців, (3) інформування населення, що використовує (а не споживає для поливу присадибних ділянок та в туалетах!) воду з систем централізованого водопостачання, (4) створення інформаційних центрів для дітей та дорослих, випуску пізнавальної літератури та проведення інших заходів задля підвищення обізнаності населення з питань важливості споживання в достатній кількості якісної питної води, економії води та захисту джерел водопостачання.

Висновок

« Хто не знає – той вмирає» (Мамонти)